

Sofie Renström

FIBERLEDNING VID NORRE PORT

Halland, Halmstad kommun, Halmstad stad, Halmstad 5:1, RAÄ 44:1/L1997:3939

RAPPORT KULTURMILJÖ HALLAND 2022:24



KULTURMILJÖ
HALLAND

EN DEL AV HALLANDS KULTURHISTORISKA MUSEUM





Stiftelsen Hallands Läns museer, Kulturmiljö Halland

Uppdragsverksamheten, Halmstad 2022

Arkeologisk schaktningsövervakning 2022

Bild framsida. Gatubeläggningen i undersökningsområdet är bortplockad.

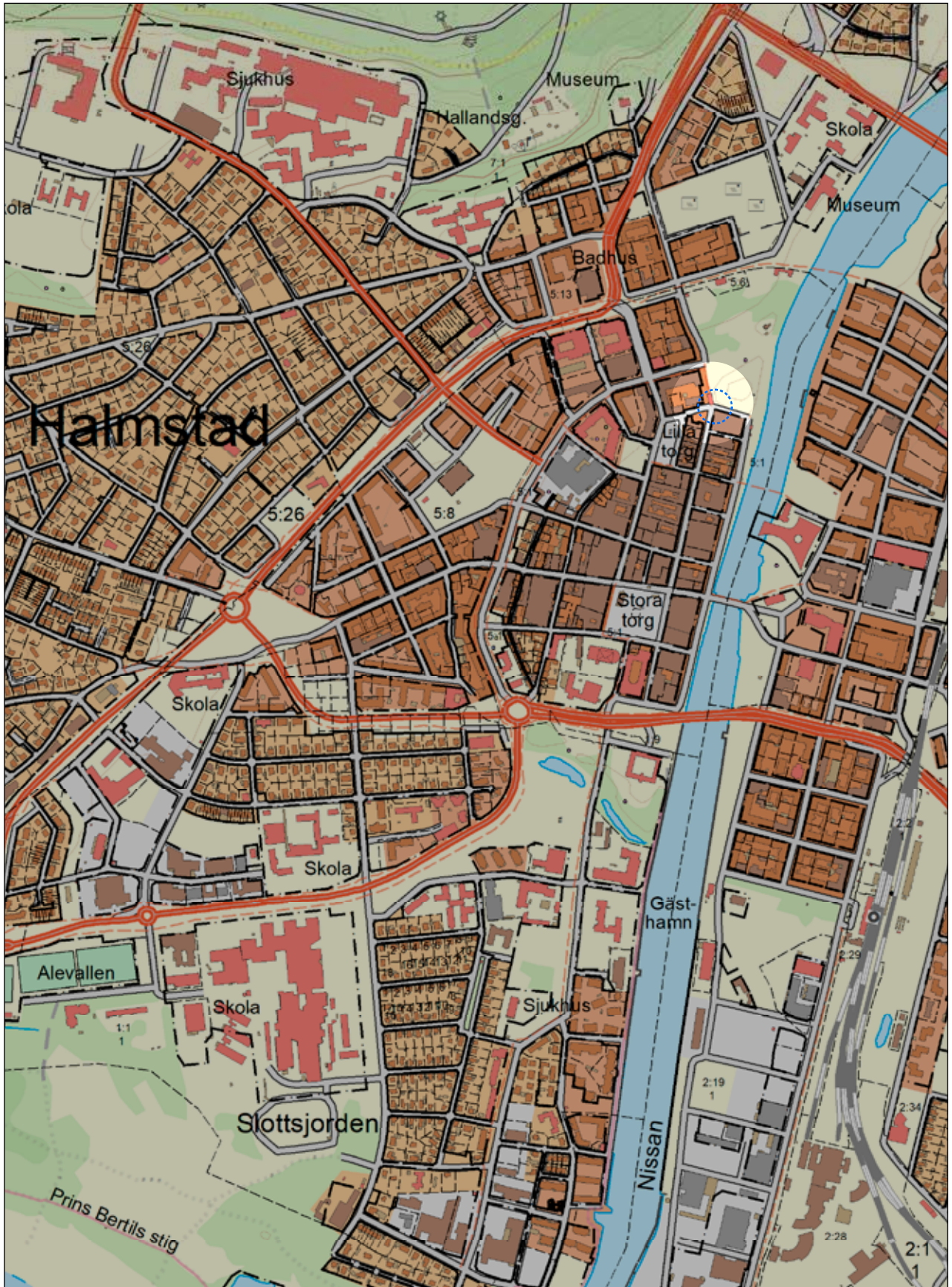
I bakgrunden syns Norre Port. (Fotonr. 2022-8-2). Foto: Sofie Renström.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet.

Ärende nr ms2006/02316.

Innehåll

Sammanfattning	5
Bakgrund	5
Topografi och fornlämningsmiljö	5
Syfte	7
Metod	7
Resultat	7
Syntes	9
Referenser	9
Figurlista	10
Tekniska och administrativa uppgifter	10
Bilagor	11
Bilaga 1 Fotolista	
Rapporter från Kulturmiljö Halland 2021 och 2022	12



Figur 1. Området för schaktningsarbetet är inom blå streckad ring. Fastighetskartan, Skala 1:10 000.

SAMMANFATTNING

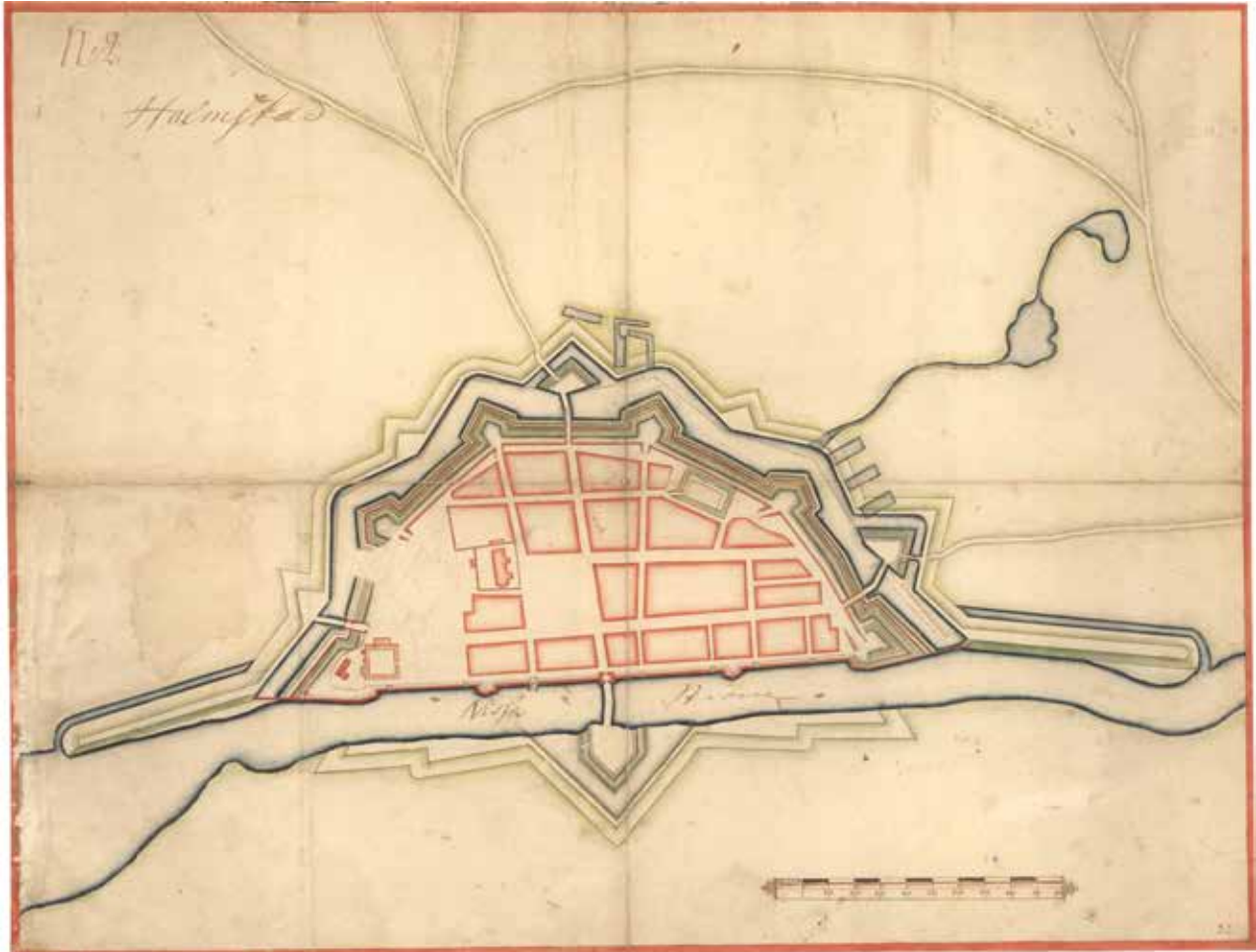
Schaktningsövervakningen utfördes intill Norre Port i Halmstad när Halmstads stadsnät skulle dra fiber till intilliggande byggnad. Ledningsschaktet var 0,3 m djupt och 9,7 m långt. Schaktet innehöll inga arkeologiska kulturlager utan berörde bara moderna bärlager.

BAKGRUND

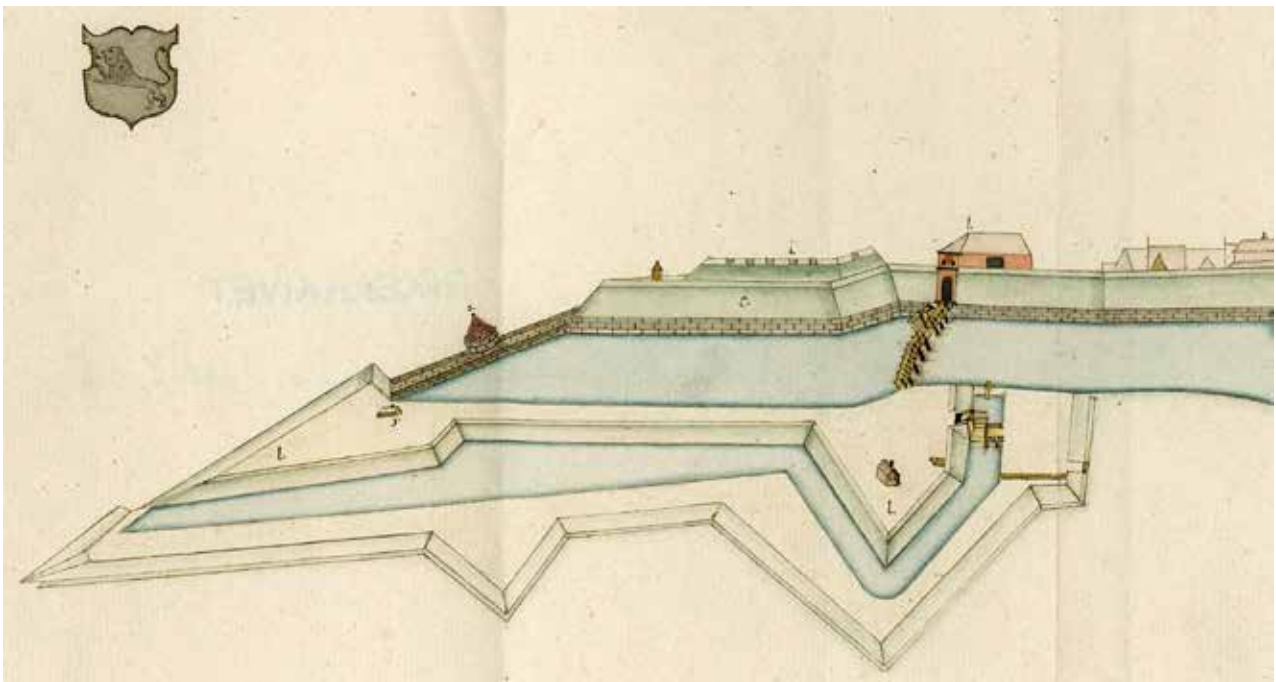
Kulturmiljö Halland utförde på inbjudan av Länsstyrelsen Halland en arkeologisk schaktningsövervakning vid Halmstad stadsnäts nedläggning av fiberledning vid Norre Port inom Halmstad stadslager, RAÄ 44:1/L1997:3939. Vädret var mildt och det var varken tjäle eller snö under schaktningsarbetet och fältarbetet kunde avslutas samma dag som det påbörjades i mitten av februari månad.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Undersökningsområdet var beläget i den norra delen av den medeltida staden Halmstad. Detta område har tolkats som glesbebyggt under stadens tidiga historia och verkar huvudsakligen ha bestått av betesmark under 1300-talet och början av 1400-talet. Under 1400-talets slut expanderade stadsbebyggelsen norrut och 1494 anlades ett franciskanerkonvent på platsen för dagens Lilla Torg – S:t Anna (Öbrink 2015).



Figur 2. Karta över Halmstads gatunät och fortifikation, 1651. Nordlig riktning är mot höger i bilden. Beskuren av Kulturmiljö Halland.



Figur 3. Norre Port och Halmstads norra bastion. Detalj från *Prospect af staden Halmstadh*, 1698. Beskuren av Kulturmiljö Halland.



Figur 4. Rekonstruktion av vällen invid Norre Port. Foto: Stig Hartman, 1973.

Tidigare undersökningar i det intilliggande Norre Torg har påvisat tjocka, bevarade kulturlager. Området har tolkats som ett medeltida utkantsområde som använts som soptipp. Då marken här var mycket sumpig under medeltiden användes avfall och rustbäddar för att fylla ut området (Bjuggner 1989). De medeltida kulturlagren består här av organiska material så som gödsel och risbäddar. I det sena 1400-talet har ytor stenbelagts och bebyggts. Gatunätet som nu finns i staden drogs efter en omfattande stadsbrand år 1619 (Rosén & Rosengren 1991).

2021 utförde Kulturmiljö Halland en schaktningsövervakning vid nedläggning av fjärrkyla genom Norre Torg och vidare till Köpmangatan (vid skrivande stund är rapporten ej ännu färdigställd). I detta schakt påträffades byggnader och konstruktioner under Storgatan och dagens torgyta som kan dateras till medeltid och nyare tid. I Storgatan fanns lämningar av en äldre gatubeläggning direkt under de recenta bärlagren för dagens gata.

Det aktuella schaktet för fiber är placerat intill Norre Port i väster och Norra bastionen i öster. Befästningsverken byggdes under renässansen och stod klara under tidigt 1600-tal (Bjuggner 2016). Flertalet arkeologiska undersökningar har berört Halmstads befästningsverk runt Norre Port (ex. Petersen 1971, Tegnestam 1973, Schönborg & Rosén 1993). Den vall som är i direkt anslutning till porten idag uppfördes på tidigt 1970-tal (Bjuggner 2016).

SYFTE

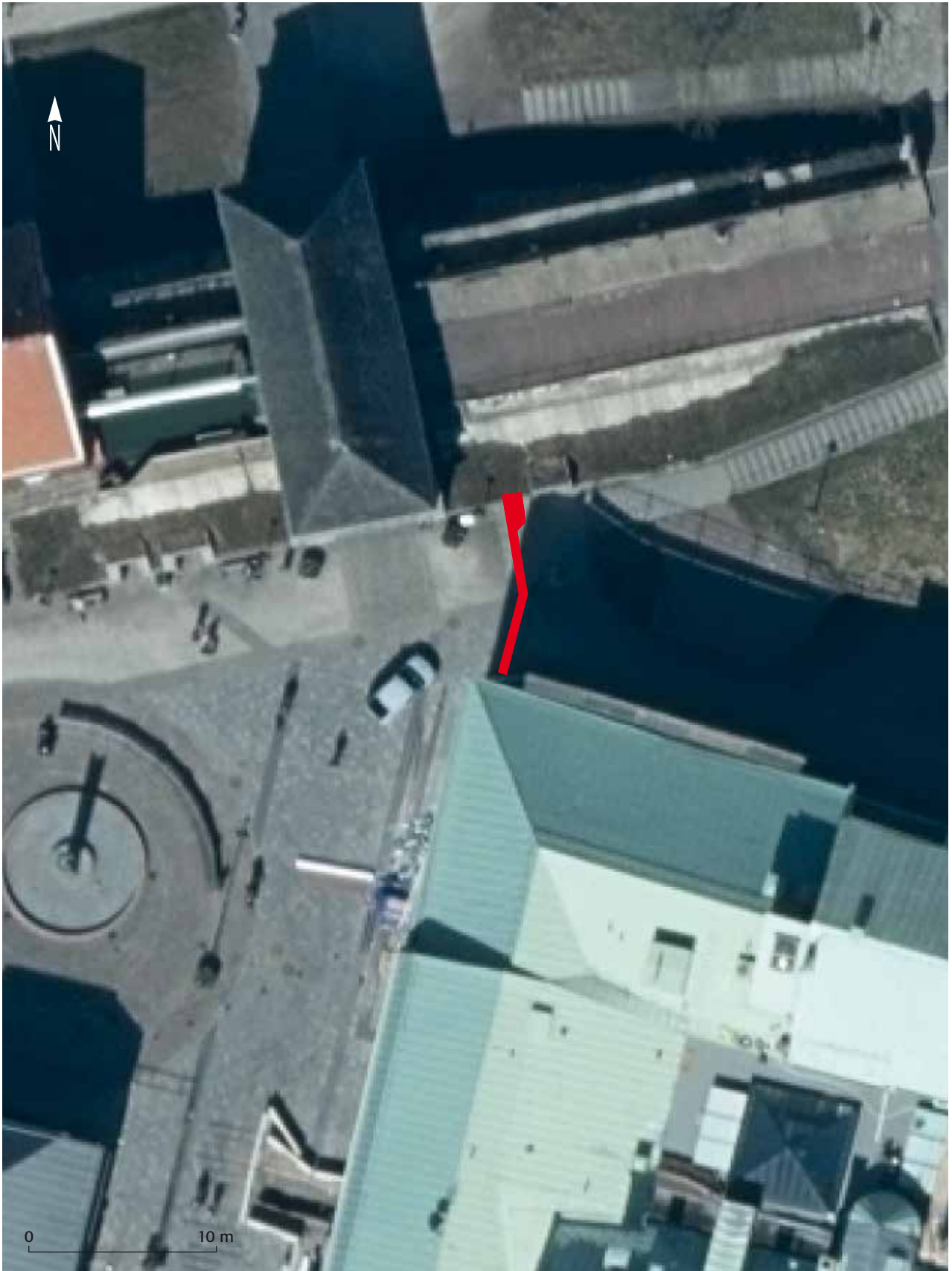
Syftet med undersökningen var att kontrollera om arkeologiska kulturlager berördes av schaktningsarbetet och att med ett vetenskapligt arbetssätt dokumentera den berörda delen av fornlämningen.

METOD

Uppdragsgivaren lyfte gatubeläggningen, (plattor, sten och asfalt) och grävde därunder ett ledningschakt för hand och med hjälp av en liten grävmaskin. Schaktet sträckte sig från murväggen i norr till den brunn där fiberledningen drogs till i söder (se bild framsidan). Kulturmiljö Hallands arkeolog övervakade arbetet och dokumenterade schaktets utbredning med hjälp av GPS-punkter och manuell inmätning utifrån dessa.

RESULTAT

Schaktet var 0,4 m–0,95 m brett och sträckte sig ca 9,7 m långt. Det grävdes till ett djup av 0,3 m under befintlig gatubeläggning utom allra längst i norr intill murväggen där det handgrävdes något djupare till 0,5 m under befintlig gatubeläggning för att kunna tunnla under väggen och därefter dra ledningen därigenom.



Figur 5. Plan över schaktningsområdet (rött). Ortofoto 0,16 m upplösning som bakgrund, Lantmäteriet. (Fotonr. 2022-8-7). Skala 1:300.

Inga arkeologiska kulturlager påträffades under schaktningsarbetet. Enbart recenta bärlager av sand och grus utan kulturinslag berördes. Inga fynd eller prover kunde således samlas in.

SYNTES

De urschaktade jordmassorna var recenta och inga arkeologiska kulturlager berördes av ledningsdragningen. Det är troligt att bevarade kulturlager finns inom schaktningsområdet men på en djupare nivå

än vad detta arbete berörde. Eventuella kommande schaktningsarbeten i området bör således även fortsättningsvis genomföras under arkeologisk kontroll.

REFERENSER

Bjuggner, Lena 1989. *Halmstad Tyghusgatan 1989, arkeologisk undersökning*. Halland, Halmstad kommun och stad, Halmstad 5:1, Tyghusgatan, RAÄ 44:1/L1997:3939. Arkivrapport. Stiftelsen Hallands Läns-museer.



Figur 6. Schaktets södra halva när det är färdiggrävt och fiberledningen läggs. Endast recenta bärlager synligt i botten. Foto: Sofie Renström. (Fotonr. 2022-8-7).

- Bjuggner, Lena 2016. *Norra bastionen och Norre Port, Arkeologisk utredning, steg 1*. Halland, Halmstad kommun och stad, Halmstad 5:1, Norre Katts, RAÄ 33:1 och 44:1/L1997:3939. Arkivrapport. Stiftelsen Hallands Läns museer.
- Nilsson Schönborg, Göte & Rosén, Christina 1993. *Halmstad 5:1 Norre Katt, Arkeologisk förundersökning 1990*. Halland, Halmstad kommun och stad, Halmstad 5:1, Norre Katt, RAÄ 44:1/L1997:3939. Arkivrapport. Stiftelsen Hallands Läns museer.
- Petersen, Björn 1971. *Halmstad Övre Norre Katt, Befästningsanläggning och gata 1970*. Halland, Halmstad kommun och stad, Halmstad 5:1, Norre Katts, RAÄ 44:1/L1997:3939. Arkivrapport. Stiftelsen Hallands Läns museer.
- Rosén, Christin & Rosengren, Erik 1991. *Halmstad Tyghusgatan undersökning 1984 och 1990*. Halland, Halmstad kommun och stad, Halmstad 5:1, Tyghusgatan, RAÄ 44:1/L1997:3939. Arkivrapport. Stiftelsen Hallands Läns museer.
- Tegnestam, Åsa 1973. *Halmstad Norre Port, Stödmur och stenläggning 1973*. Halland, Halmstad kommun och stad, Halmstad 5:1, Tyghusgatan, RAÄ 44:1/L1997:3939. Arkivrapport. Stiftelsen Hallands Läns museer.
- Öbrink, Mattias, red. 2015. *Vår by Brokatorp: Halmstads äldsta historia*. Hallands Läns museers Skriftserie No. 11. Stiftelsen Hallands Läns museer.

Figurlista

- Figur 2: 1651. Halmstad. Fortifikationen. Planer. Halmstad. [Stadsplan.] Sverige, stads- och fästningsplaner, Halmstad, Referenskod SE/KrA/0424/038/038. Riksarkivet BildID K0027776_00001.
https://sok.riksarkivet.se/bildvisning/K0027776_00001 [2022-03-07]
- Figur 3: 1698. Prospect af staden Halmstadh, huru han sigh praesenterar emoot svenska sijdan. Halmstadh d. 21 maj anno 1698, Från volym C 1 - C 2. Erik Dahlbergs samling, Kartor och ritningar, Referenskod SE/RA/720269/#/0001:00001. Riksarkivet, BildID R0002210_00001.
https://sok.riksarkivet.se/bildvisning/R0002210_00001 [2022-03-07]
- Figur 4: Hartman, Stig 1973. Rekonstruktion av vällen. Hallands Konstmuseum, Topografisk bildsamling. DigitaltMuseum, ID T013082.
<https://digitaltmuseum.se/011014574874/norre-port> [2022-03-07]

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens beslutsnummer:	431-1225-2022
Eget diarienummer:	2022-67
Uppdragsgivare:	Halmstad stadsnät
Utförandetid:	18 februari 2022
Personal:	Sofie Renström
Koordinatsystem:	Sweref 99 TM
Höjdsystem:	RH 2000
Läge:	Halland, kommun, Halmstad stad, Halmstad 5:1, Norre Katts gränd, RAÄ 44:1/L1997:3939. Koordinater X: 368853.103, Y: 6283512.117 (koordinater i sydvästra hörnet).
Undersökt:	9,6 löpmetrar, 4,75 m ² , 1,6 m ³
Dokumentation:	Schakt mättes in för hand och digitaliserades utifrån punkter inmätta med GPS. Digital information finns tillgänglig i Intrasisprojektet Halmstad2022675. Digitala fotografier har fotonummer 2022-8:1-7. Allt material är arkiverat i Kulturmiljö Hallands arkiv.
Fynd:	Inga fynd tillvaratogs
Prover:	Inga prover samlades in
Datering:	Odaterad/recent

BILAGOR

Bilaga 1 Fotolista

Fotonummer: 2022-8:1-7
 Diarienummer: 2022-67
 År: 2022
 Landskap: Halland
 Socken: Halmstad
 Fastighet: Halmstad 5:1
 Fornlämningsnummer: RAÄ 44:1/L1997:3939
 Undersökningstyp: Schaktningsövervakning

Fotonr.	Datum	Mot	Beskrivning	Sign	Typ	Intrasis-ID
2022-8:1	2022-02-18	N	Undersökningsområdet utan gatubeläggning.	SR	Översikt	2000
2022-8:2	2022-02-18	NV	Undersökningsområdet utan gatubeläggning.	SR	Översikt	2000
2022-8:3	2022-02-18	S	Avstånd från schaktets NÖ hörn till dörr i mur.	SR	Detalj	2000
2022-8:4	2022-02-18	N	Djupaste delen av schaktet i N.	SR	Detalj	2000
2022-8:5	2022-02-18	SÖ	Färdigschaktat, fiber läggs ner.	SR	Översikt	2000
2022-8:6	2022-02-18	S	S änden av schaktet, anslutning till brunn.	SR	Detalj	2000
2022-8:7	2022-02-18	S	S halvan av schaktet. Fiber läggs ner.	SR	Översikt	2000

Rapporter från Kulturmiljö Halland 2021 och 2022

2021:17	Inför ny vatten- och elledning. Falkenberg. Arkeologisk schaktningsövervakning.	2021:67	Slottsmöllans djurstallar. Ny taktäckning, Antikvarisk medverkan
2021:18	Frillesås-Rya 3:77. Kungsbacka kn. Arkeologisk förundersökning	2021:68	Sprotorp 1:4, Falkenbergs kommun, Slöinge socken, Arkeologisk utredning
2021:19	Valhalla 5, antikvariskt utlåtande	2021:69	Hunnestads kyrka, ramp, antikvarisk medverkan
2021:20	Försörjningshemmet 18, antikvariskt utlåtande	2021:70	Färgaryds kyrka, omtäckning av koppartak, antikvarisk medverkan
2021:21	Påarps gravfält, Trönninge sn, Halmstads kn, Arkeologisk schaktningsövervakning	2021:71	Långaryds kyrka, utvändig renovering, antikvarisk medverkan
2021:22	Marbäck, Halmstad, Snöstorps sn. Arkeologisk utredning	2021:72	Mesolitisk flinta och gravhöj L1997:6640, Kungsbacka kn, Landa sn, Arkeologisk Utredning och avgränsande förundersökning 2021
2021:23	Fibernedläggning vid treuddar, en stensättning och en boplatz i Bexets stugby, Trönninge sn, Halmstad. Ark. schaktningsövervakning	2021:73	Kinnareds kyrka, hussvampsskada i takfot, antikvarisk medverkan
2021:24	Kv. Postmästaren, Esplanadparken och Norra Vallgatan - kulturmiljöutredning	2021:74	Brunswicka sågkvarn
2021:25	Spannarps kyrka, Styrssystem - antikvarisk medverkan	2021:75	Landeryds godsmagasin. Rapport över renovering
2021:26	Sibbarps kyrka, Styrssystem - antikvarisk medverkan	2021:76	Kapellkyrkogården, kulturhistorisk inventering
2021:27	Tvååkers kyrka, Styrssystem - antikvarisk medverkan	2021:77	Föromerska eldar under gång- och cykelbana, Töllstorp 2:8/S:5, Ljungby sn, Fornl. L2019:7068, L2019:7069, L2019:7070, L2019:7071 och L2019:7072, Arkeologisk förundersökning
2021:28	Dagsås kyrka, Styrssystem - antikvarisk medverkan	2021:78	Boplatzlämningar väster om Lugnarohögen i Hasslöv, Laholms kommun, Hasslövs socken
2021:29	Flickskolan 6, Varberg, antikvarisk förundersökning	2021:79	Trönninge dammanläggning, Trönninge socken, Påarp 6:4, 4:6 och Trönninge 5:112 och 1:116. Arkeologisk utredning.
2021:30	Gästgivaren 10, Varberg, antikvarisk förundersökning	2021:80	Sankt Clemens kyrka, invändiga renoveringsåtgärder, antikvarisk medverkan
2021:31	Societetshuset i Varberg, antikvarisk medverkan	2021:81	Skrea kyrka, utvändig renovering, antikvarisk medverkan
2021:32	Alfshögs kyrkogård, kulturhistorisk inventering och bevarandeplan	2021:82	Arkeologi inför ny gång- och cykelväg i Tjärby, Tjärby och Laholms socknar, Tjärby 2:18, Lilla Tjärby 1:3, Lilla Tjärby 1:13, Lilla Tjärby 1:66, L1996:1912/ Tjärby RAÅ 11, Arkeologisk utredning, förundersökning och undersökning.
2021:33	Askome kyrkogård, kulturhistorisk inventering och bevarandeplan	2021:83	Kallbadhuset i Varberg, Kulturhistorisk utredning.
2021:34	Vessige kyrkogård, kulturhistorisk inventering och bevarandeplan	2021:84	Strömma kvarn, antikvarisk utredning inför förbättrad fiskvandring
2021:35	Lyngåkra 6:8, Rivningsdokumentation	2021:85	Lilla Torg, Halmstad stad, L1997:3939, L1997:4462. Kulturhistorisk och arkeologisk förstudie
2021:36	Gamlestugan i Morup, Morup 27:1, antikvarisk medverkan	2021:86	T4 Hässleholm, Markan, antikvarisk förundersökning
2021:37	Hägareds gård, fönsterbyte, antikvarisk medverkan	2022:1	Fortsättningen av den arkeologiska utredningen inom Norra Villmanstrand, Halland, Halmstad kn, Snöstorps sn, Arkeologisk utredning 2021.
2021:38	Köinge kyrkogård, kulturhistorisk inventering och bevarandeplan	2022:2	Tre fornlämningar inom Trönninge 2:27. L2020:3647, L2020:3649, L2020:3653, Arkeologisk förundersökning.
2021:39	Okome kyrkogård, kulturhistorisk inventering och bevarandeplan	2022:3	Skogskyrkogården i Falkenberg, kulturhistorisk inventering
2021:40	Svarträ kyrkogård, kulturhistorisk inventering och bevarandeplan	2022:4	Alafors kvarnmiljö, antikvarisk utredning inför förbättrad fiskvandring
2021:41	Tjärby kyrka, konstglasfönster, antikvarisk medverkan	2022:5	T4 Hässleholm, Matsalen, antikvarisk förundersökning
2021:42	Tjärby kyrka, invändig renovering, antikvarisk medverkan	2022:6	Arkeologisk utredning 2021 inför den nya Slottsmöllebron, Halmstad 9:14 och Halmstad 10:26 m fl
2021:43	Varbergs idrottshall, antikvarisk förundersökning	2022:7	Köinge kyrka, Utvändig renovering, antikvarisk medverkan
2021:44	Dagsås kyrka, exteriör renovering	2022:8	Arkeologisk utredning inför solkraftspark i Harplinge. Harplinge sn, Arkeologisk utredning steg 1
2021:45	Kirsten Munks hus, Byte av butiksfönster, antikvarisk medverkan	2022:9	Övraby VA, Halmstad stad, Halmstad 7:3, Arkeologisk utredning 2021
2021:46	Flundran 5, Inredning av vind, Antikvarisk förundersökning	2022:10	Tidigmoderna odlingslager och bebyggelseämningar i kvarteret Grev Kristoffer, Halland, Halmstad, Fastigh. Grev Kristoffer 10 och 13, RAÅ 44:1/L1997:3939, Arkeologisk schaktningsövervakning 2020
2021:47	Västra bageriet, Svärdet 6, Antikvarisk förundersökning	2022:11	Skottorps slott, Renoveringsåtgärder 2020-21, Antikvarisk medverkan
2021:48	Skummeslöv 4:2, 5:13 och 30:10 10, Arkeologisk utredning, Skummeslövs socken, Laholms kn	2022:12	Eskilstorp, planutredning
2021:49	Fornlämningar vid Stafingsvägen, Stafings sn, Arkeologisk efterundersökning 2021	2022:13	Tingshuset, Höken 3, Laholm. Antikvarisk förundersökning
2021:50	Staffens, Olofsbo hembygdsgård, halmtak, antikvarisk medverkan	2022:14	Varbergs kyrka, antikvarisk förundersökning
2021:51	Mjellby konstmuseum, antikvariskt utlåtande inför om- och tillbyggnad	2022:15	Armékåren 14, antikvarisk förundersökning
2021:52	Vessinge sandhedar, Veinge sn. Arkeologisk. utredning	2022:16	Morups kyrkogård, uppdatering av kulturhistorisk dokumentation och bevarandeplan
2021:53	Hanhals övre kyrkogård, Kulturhistorisk bevarandeplan	2022:17	Tönnersjö kyrka, renovering av golv m.m
2021:54	Hanhals nedre kyrkogård, Kulturhistorisk bevarandeplan	2022:18	Arkeologisk förundersökning av L1997:7567, Landa socken, Sintorp 3:6
2021:55	Spannarps kyrka, utvändig renovering, antikvarisk medverkan	2022:19	Teater Storan, Svärdet 8, Antikvarisk medverkan
2021:56	Fjällaregården 2:22, Dokumentation av ekonomibyggnad	2022:20	Centralskolan, Tvååker. Antikvarisk förundersökning
2021:57	Åkrabergs gård, renovering av verandan, antikvarisk medverkan	2022:21	Från stenålder till vikingatid i Hunnestad. Halland, Hunnestads sn, Arkeologisk förundersökning av L2020:6458
2021:58	Wallens slott, murrenovering och byte av stolparmaturer, antikvarisk medverkan	2022:22	Hasslövs kyrkogård, uppdatering av bevarandeplan
2021:59	Edenberga brandstation, renovering av slangtornet, antikvarisk medverkan	2022:23	Våxtorps kyrkogård, uppdatering av bevarandeplan
2021:60	Lottens, Västralt 2:10, ommålning av bostadshuset, antikvarisk medverkan	2022:24	Fiberledning vid Norre Port, Halmstad 5:1, RAÅ 44:1/L1997:3939, Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning 2022
2021:61	Rudan 3, Gårdshus, antikvarisk förundersökning		
2021:62	Dagsås kyrka, dagvattenhantering, antikvarisk medverkan		
2021:63	Dagsås kyrka, bergvärme, antikvarisk medverkan		
2021:64	Landa kyrka, exteriör renovering, antikvarisk medverkan		
2021:65	Tullhuset, Varberg. Antikvarisk konsekvensbedömning		
2021:66	Solbacken, Torpa-Kärra 6:14, Antikvarisk förundersökning		

